

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 24 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Małecka

Protokolant: stażysta Marcin Szaroleta

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w P.

przeciwko B. W., J. W., W. P., (...) & Co. KG z siedzibą w C. (N.)

o ustalenie

1. Uznaje za bezskuteczne w stosunku do powoda (wierzyciela) (...) Sp. z o.o. w P., któremu przysługuje wobec dłużnika (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J. wierzytelność stwierdzona ugodą sądową zawartą przed Sądem Okręgowym w P. IX Wydział Gospodarczy w sprawie o sygnaturze akt (...) w dniu 18 czerwca 2015 r. w łącznej wysokości 97.099,57 zł (na którą składają się: należność główna w wysokości 81.054,54 zł, odsetki ustawowe od kwoty 81.054,54 zł za okres od dnia 17 października 2014 r. do dnia 18 czerwca 2015 r. w kwocie 5.067,58 zł oraz kwota 10.977,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania), oświadczenie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J. w formie aktu notarialnego z dnia 22 kwietnia 2015 r., Rep. (...) złożonego przed notariuszem P. S. w J., o ustanowieniu hipoteki do kwoty 300.000 zł na prawie własności nieruchomości (niezabudowanej), położonej w miejscowości G., gmina J., powiat (...), województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o obszarze 1.8061 ha, dla której Sąd Rejonowy w J. prowadzi księgę wieczystą nr (...) solidarnie na rzecz B. W., J. W., W. P. oraz spółki (...) KG z siedzibą w C. (N.).

2. Kosztami procesu w całości obciąża pozwanych i w związku z tym zasądza od pozwanych na rzecz powoda kwotę 10.753,12 zł, w tym 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/-/ M. Małecka

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 31 października 2017 r. **powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.**, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, domagał się uznania za bezskuteczne w stosunku do niego oświadczenie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J., sporządzone w formie aktu notarialnego z dnia 22 kwietnia 2015 roku, (...), złożone przed notariuszem P. S. w J. o ustanowieniu hipoteki do kwoty 300.000 zł na prawie własności nieruchomości (niezabudowanej), położonej w miejscowości G., gmina J., powiat (...), województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o obszarze 1.08061 ha, dla której Sąd Rejonowy w J. prowadzi księgę wieczystą nr (...) solidarnie na rzecz B. W., J. W., W. P. oraz spółki (...) KG z siedzibą w C., bowiem powodowi przysługuje wobec dłużnika (...) Sp. z o.o. wierzytelność stwierdzona ugodą sądową zawartą przed Sądem Okręgowym w P. IX Wydziałem Gospodarczym w sprawie o sygn. akt. (...) w dniu 18 czerwca 2015 roku w łącznej wysokości 97.0099,58 zł (na którą składają się należność główna w

wysokości 81.054,54 zł, odsetki ustawowe od kwoty 81.054,54 zł za okres od dnia 17 października 2014 roku do dnia 18 czerwca 2015 roku w kwocie 5.067,58 zł oraz kwota 10.977,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Powód domagał się także udzielenia zabezpieczenia powództwa poprzez:

- 1) zawieszenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości położonej w miejscowości G., stanowiącej działkę nr (...) o obszarze 1.8061 ha, dla której Sąd Rejonowy w J. prowadzi księgę wieczystą nr (...), prowadzonego przez Sąd Rejonowy w J. pod sygn. akt (...), a także przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w J. J. K. pod sygn. (...) do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania;
- 2) ewentualnie o zajęcie przyszłej wierzytelności przysługującej pozwanym wynikającej z przyszłego planu podziału sumy uzyskanej przez egzekucję z ww. nieruchomości.

Powód domagał się także zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że w 2013 roku zawarł z (...) Sp. z o.o. umowę nr (...), na podstawie której wykonał na rzecz spółki usługi doradcze w celu pozyskania przez spółkę dotacji oraz pożyczki, w związku z czym dnia 31 marca 2014 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 135.090,90 zł brutto. Pomimo upływu terminu płatności spółka nie uregulowała ww. kwoty. Powód podał, iż dnia 18 czerwca 2015 roku na rozprawie przed tut. Sądem, w sprawie o sygn. akt.: (...) zawarł z dłużnikiem ugodę sądową, na mocy której dłużnik zobowiązał się do całkowitego zaspokojenia roszczeń powoda w sposób wskazany w pozwie. Pomimo upływu terminu do zapłaty poszczególnych rat stwierdzonych ugodą sądową dłużnik nie dokonał zapłaty. W dniu 20 października 2015 roku tut. Sąd nadał przedmiotowej ugodzie klauzulę wykonalności, a na wniosek powoda z 22 stycznia 2016 roku Sąd Rejonowy w J., Wydział V ksiąg wieczystych, prowadzący księgę wieczystą o nr (...) wpisał wzmiankę o nr DZ.KW. (...) wskazującą na wpis wniosku o hipotecę przymusowej. Powód podał, iż w celu wyegzekwowania swoich należności wszczął przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne (...) oraz (...), lecz egzekucja z majątku ruchomego; wynagrodzenia oraz wierzytelności okazała się bezskuteczna. Zdaniem powoda, jedynym majątkiem dłużnika, z którego możliwa była egzekucja, była sporna nieruchomość. Dnia 20 września 2017 roku na licytacji komornik dokonał przybicia nieruchomości na rzecz Przedsiębiorstwa (...) S.A. za kwotę 248.040 zł, a następnie Sąd Rejonowy w J. dokonał przysądzenia własności przedmiotowej nieruchomości na rzecz nabywcy. Powód podał, iż na ok. 2 miesiące przed zawarciem ugody sądowej dłużnik złożył oświadczenie w formie aktu notarialnego rep. A (...) o ustanowieniu na rzecz swoich udziałowców (pозwanych) hipoteki umownej do kwoty 300.00 zł, na prawie spornej własności nieruchomości. Zdaniem powoda, pozwani wiedzieli, iż obciążając jedyny majątek spółki (...) Sp. z o.o. spowodują pokrzywdzenie wierzyciela udaremniając zaspokojenie powoda w drodze egzekucji ww. nieruchomości dłużnika oraz uniemożliwią wykonanie ugody sądowej z dnia 18 czerwca 2015 roku. (k.1-6 verte)

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2017 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu zabezpieczył powództwo poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w J., sygn. akt. (...) do czasu prawomocnego zakończenia procesu do kwoty 128.000 zł. (k. 69-73)

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 sierpnia 2018 roku pozwani B. W., J. W., W. P., (...) & Co. KG z siedzibą w C., reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika wnieśli o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych kosztów procesu wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotnej stawki minimalnej.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwani wskazali, iż żądanie powódki jest bezpodstawne. Obecnie pozwani nie mają praw z hipoteki, a z racji prawomocnego przysądzenia własności przedmiotowej nieruchomości na rzecz nabywcy pozwanym przysługuje ustawowe prawo do zaspokojenia z ceny nabycia z pierwszeństwem przewidzianym w przepisach o podziale ceny uzyskanej z egzekucji i w szczególności z tego względu powództwo nie zmierza do realnego celu skargi pauliańskiej. Zdaniem pozwanych, powództwo oparte na art. 527 i nast. kc nie może prowadzić do bezskuteczności praw przysługujących pozwanym wprost z mocy ustawy. Pozwani podali, iż (...) Sp. z o.o. z J. na

podstawie umów z dnia 5 stycznia 2010 roku oraz 28 lutego 2014 roku udzielili jej pożyczek, a łączne zobowiązanie spółki na dzień 22 kwietnia 2015 roku wynosiło 192 919,80 zł. Na skutek nie uregulowania przez spółkę ww. należności pozwani i spółka dnia 22 kwietnia 2015 roku zawarli porozumienie, w którym spółka zobowiązała się zabezpieczyć wierzytelność wspólników wraz z przewidywaną kwotą odsetek i kosztów poprzez ustanowienie hipoteki w kwocie 300.000 zł na prawie spornej nieruchomości. Zdaniem pozwanych, powyższe czynności nie miały żadnego związku z wierzytelnością powódki wobec Spółki wynikającą z ugody zawartej przez powódkę ze spółką dnia 18 czerwca 2015 roku – w szczególności wierzytelność powódki w tym czasie nie istniała – gdyż ugoda została zawarta po dniu zawarcia porozumienia pomiędzy wspólnikami i Spółką oraz po ustanowieniu przedmiotowej hipoteki. Pozwani podali, iż dnia 5 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy w sprawie o sygn. akt: (...) zasądził od (...) Sp. z o.o. na rzecz B. W. kwotę udzielonej spółce przez wspólnika pożyczki oraz że analogiczne nakazy zapłaty uzyskali pozostali wspólnicy (nadto wszystkie wymienione nakazy są prawomocne i opatrzone klauzulą wykonalności – złożone w postępowaniu egzekucyjnym zawisłym przez Komornik Sądowym przy Sądzie Rejonowym w J.). Pozwani podali, iż mając na uwadze stan majątkowy Spółki w latach 2011-2014 spłata zobowiązań, w tym zobowiązań przyszłych nie była zagrożona, a ustanowienie hipoteki nie spowodowało niewypłacalności Spółki. Nadto na kwotę wierzytelności powódki składają się m. in. koszty postępowania, które nie istniały przed dniem 18 czerwca 2015 roku. Pozwani wskazali również, że zobowiązanie spółki wobec pozwanych z tytułu udzielonych pożyczek istniało i było znane lub co najmniej powinno być znane powódce w chwili powstania wierzytelności powódki, gdyż ujęte jest choćby w bilansach Spółki również za lata 2012-2014. (k. 144-147 verte).

Pismem procesowym wniesionym w dniu 7 listopada 2018 roku powód nie zgodził się ze stanowiskiem pozwanych wyrażonym w odpowiedzi na pozew z dnia 24 sierpnia 2018 roku oraz podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. (k. 216-224)

Pismem procesowym wniesionym w dniu 26 listopada 2018 roku pozwani zaprzeczyli wszystkim twierdzeniom powódki, których wprost nie przyznali. (k. 227-228)

W dalszym toku procesu strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Powód (wierzyciel) (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., posiada wierzytelność wobec dłużnika (...) Sp. z o.o. w J., stwierdzoną ugodą sądową zawartą przed tut. Sądem w sprawie o sygn. akt (...) w dniu 18 czerwca 2005r., opatrzoną klauzulą wykonalności, wynikającą z wykonania usług doradczych w 2013 roku, na mocy której dłużnik zobowiązał się do zapłacenia na rzecz powoda kwoty 81.054,54 zł w 4 równych ratach, a także kwoty 5.067,58 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych od tej kwoty za okres od dnia 17 października 2014 roku do dnia 18 czerwca 2015 roku, oraz kwoty 10.977,50 zł tytułem kosztów postępowania. Kwoty te należne były powodowi za wyświadczone na rzecz (...) Sp. z o.o. usługi, za które powód dnia 31 marca 2014 roku wystawił na rzecz dłużnika fakturę VAT nr (...) z terminem płatności przypadającym na 7 kwietnia 2014r.

Okoliczności bezsporne, a nadto dowód: protokół rozprawy cywilnej z dnia 18 czerwca 2005 roku (k. 14-15), Faktura VAT nr (...) z dnia 31 marca 2014 roku (k. 13), klauzula wykonalności z dnia 20 października 2015 roku (k. 16).

W konsekwencji nie wywiązania się przez dłużnika z zawartej ugody na wniosek powoda, dnia 22 stycznia 2016 roku Sąd Rejonowy w J., prowadzący księgę wieczystą o nr (...), wpisał wzmiankę o nr Dz.KW. (...) wskazującą na wpis wniosku o ustanowieniu hipoteki przymusowej. Egzekucja z majątku ruchomego; wynagrodzenia oraz wierzytelności dłużnika okazała się bezskuteczna.

Dowód: odpis księgi wieczystej (...) (k.17-48), postanowienie o umorzeniu egzekucji z dnia 28 lipca 2017 roku, (...) (k. 63), zeznania prezesa zarządu powódki na rozprawie w dniu 14 marca 2019 roku

Dnia 22 kwietnia 2015 roku dłużnik złożył w formie aktu notarialnego, rep. (...) oświadczenie o ustanowieniu na rzecz swoich udziałowców B. W., J. W., W. P. oraz spółki (...). KG z siedzibą w C. hipoteki umownej do kwoty 300.000 zł na

prawie własności nieruchomości niezabudowanej, położonej w miejscowości G., gmina J., powiat (...), województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o obszarze 1.08061 ha, dla której Sąd Rejonowy w J. prowadzi księgę wieczystą nr (...)

Dowód: fotokopia aktu notarialnego ustanowienia hipoteki z dnia 22 kwietnia 2015 roku (k. 54-57), odpis księgi wieczystej (...)(k.17-48).

Na licytacji w dniu 20 września 2017 roku komornik dokonał przybicia nieruchomości na rzecz Przedsiębiorstwa (...) S.A. za kwotę 248.040,00 zł, a następnie dnia 16 października 2017 roku Sąd Rejonowy w J. dokonał przysądzenia własności przedmiotowej nieruchomości na rzecz ww. nabywcy.

Dowód: protokół z licytacji nieruchomości z dnia 20 września 2017 roku (k. 89-92), postanowienie Sądu Rejonowego w J. z dnia 16 października 2017 roku, sygn. akt (...) (k. 65)

(...) Sp. z o.o. w J. udzielili spółce pożyczek. Na dzień 22 kwietnia 2015 roku łączne zobowiązanie spółki z tego tytułu wynosiło 192 919,80 zł. Dnia 22 kwietnia 2015 roku pozwani oraz spółka zawarli porozumienie, w którym spółka zobowiązała się zabezpieczyć wierzytelność współników wraz z przewidywaną kwotą odsetek i kosztów poprzez ustanowienie hipoteki w kwocie 300 000 zł na prawie własności nieruchomości położonej w miejscowości G., gmina J., powiat (...), województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o obszarze 1.08061 ha, dla której Sąd Rejonowy w J. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Dowód: Okoliczności bezsporne, a nadto porozumienie z dnia 22 kwietnia 2015 roku (k. 161), przesłuchanie pozwanego J. W.

Dnia 5 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy w sprawie o sygn. akt (...) zasądził od spółki (...) Sp. z o.o. na rzecz B. W. kwotę udzielonej spółce pożyczki wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami sądowymi. Analogiczne, prawomocne i opatrzone klauzulą wykonalności nakazy zapłaty uzyskali pozostali współnicy. Nakazy zapłaty zostały złożone w postępowaniu egzekucyjnym przed komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w J..

Dowód: nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Ł., sygn. akt (...) (k.187), nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w J., sygn. akt (...) (k. 188), nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w J., sygn. akt (...) (k.189), nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w J., sygn. akt (...)

Od dnia 25 maja 2010 roku Spółka realizowała inwestycję – budowę elektrowni biogazowej w G.. Spółka nabyła prawo własności działki gruntu 94/9 położonej w G. za cenę 660 832,26 zł.

Dowód: umowa sprzedaży z dnia 30 kwietnia 2010 roku, rep. (...) (k. 174 -183)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach w niniejszej sprawie, a nadto na podstawie zeznań świadka Z. O. oraz zeznań stron.

Sąd uznał za wiarygodne dołączone do złożonych w sprawie pism procesowych dokumenty prywatne i urzędowe albowiem ich wiarygodność, a tym samym i moc dowodowa, nie została przez żadną ze stron zakwestionowana. Sąd uznał również za wiarygodne kserokopie dokumentów zgromadzone w aktach sprawy, albowiem ich wiarygodność, a tym samym i moc dowodowa, nie była przedmiotem sporu. Fakt niekwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów pozwolił na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka Z. O. dotyczącym faktu istnienia umów pożyczki, umowy z powódką oraz nie zapłacenia faktury powódce. Świadek przedstawił genezę powstania spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J. jako spółki celowej, nieprowadzącej żadnej działalności gospodarczej, stworzonej wyłącznie dla budowy elektrowni biogazowej, szczegółowo opisując strukturę finansowania spółki. Potwierdził przy tym, że spółce były udzielane pożyczki przez jej udziałowców, a w drodze uchwał Zgromadzenia Wspólników ustalano, że będą one spłacane ze środków pozyskanych z przyszłych zysków spółki. Świadek wskazał, że umowy pożyczki zawierane były między innymi w celu dofinansowania

zakupu terenów, a także sprecyzował, że pożyczki z 5 stycznia 2010 roku były przeznaczane najprawdopodobniej na pokrycie kosztów projektów budowlanych i wykonawczych. Zeznał, że pozwani jako pożyczkodawcy nie wzywali nigdy spółki (...) do zapłaty. Świadek potwierdził, że spółkę (...) łączyła z powódką umowa o świadczenie usług doradczych w zakresie sporządzenia wniosku do Narodowego Funduszu Ochrony (...). Fakt wątpliwości świadka co do przysługiwania powodowi wiarygodności wynikającej z faktury Vat (...) z 31 marca 2014r. wydaje się być niewiarygodny, w świetle zawarcia ugody sądowej uznającej przez (...) spółkę z o. o. tę należność w dniu 18 czerwca 2015r.

Sąd dał wiarę w całości zeznaniom prezesa zarządu powódki B. J., który potwierdził fakt współpracy strony powodowej z (...) spółka z o. o. Wskazał na fakturę wystawioną spółce za wykonanie usługi, brak zapłaty za nią, oraz obietnicę zapłaty należności, która jednak nie nastąpiła. B. J. potwierdził również, że powódka zawarła ze spółką (...) ugodę przed sądem, która następnie była egzekwowana na drodze egzekucji komorniczej. Stronie powodowej nie udało się jednak zaspokoić swoich roszczeń, ze względu na ustanowioną na nieruchomości należącej do dłużnika hipoteki na rzecz jej współników.

Powyższe zeznania okazały się przydatne dla ustalenia stanu faktycznego. Zeznania były spójne, stanowcze, logiczne oraz znalazły potwierdzenie w pozostałym zgromadzonym materiale dowodowym, w szczególności w zebranych dokumentach.

Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego W. P., bowiem zeznania te stanowiły w ocenie Sądu subiektywny obraz okoliczności. Pozwany nie był w stanie w sposób spójny i logiczny uzasadnić dlaczego (...) spółka z o. o. zawarła z powódką ugodę sądową, podczas gdy – jak twierdził pozwany – roszczenie dochodzone przez było bezzasadne.

Sąd dał wiarę części zeznań pozwanego J. W.. Pozwany potwierdził okoliczności stosunku łączącego strony, podał iż powód zajmował się przygotowaniem wniosków aplikacyjnych o inwestycyjne środki zewnętrzne, z której to usługi skorzystała (...) Sp. z o.o. Pozwany potwierdził fakt udzielania pożyczek spółce przez (...) spółki (...) proporcjonalnie do swoich udziałów na ściśle określone cele, m. in. na przygotowanie dokumentacji budowlanych oraz uzyskanie pozwoleń na budowę elektrociepłowni oraz na zakup nieruchomości pod jej budowę.

Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego, iż zawarcie ugody miało głównie na celu stworzenie klarownej sytuacji w spółce spowodowanej chęcią zbycia udziałów, oraz że obciążenie nieruchomości hipoteką miało jedynie na celu zabezpieczenie płatności za sprzedawane udziały oraz kwestii fiskalnych. W sytuacji gdy pozwani byli współnikami (...) spółki z o. o. to oni mieli decydujący wpływ na ewentualny podział środków uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości i nie było powodów, aby niezbędne do tego było ustanowienie hipoteki. Ponadto, Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego w zakresie jego braku wiedzy na temat dokumentów (...) Sp. z o.o.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powódki okazało się zasadne.

W przedmiotowej sprawie materialną podstawę powództwa, jak słusznie wskazała powódka, stanowił przepis art. 527 § 1 k.c. zgodnie z którym, gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Powyższa instytucja, zwana tradycyjnie w języku prawniczym skargą paulińską, ma na celu ochronę wierzyciela przed pokrzywdzeniem w wyniku dokonania przez dłużnika czynności prawnej, w następstwie której stał się on niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem tej czynności. Wierzyciel może żądać, by taka czynność prawna została uznana w stosunku do niego za bezskuteczną i w konsekwencji, by mógł on poszukiwać zaspokojenia z tego, co skutkiem owej czynności wyszło z majątku dłużnika lub do niego nie weszło. Powództwo wierzyciela kierowane jest przy tym nie

przeciwko dłużnikowi, lecz przeciwko osobie trzeciej, która skutkiem czynności prawnej dłużnika nabyła prawo lub została zwolniona z obowiązku.

Skuteczność skargi paulińskiej uwarunkowana jest przy tym kumulatywnym spełnieniem po stronie wierzyciela następujących przesłanek:

- istnienie wierzytelności,
- dokonanie przez dłużnika z „osobą trzecią” czynności prawnej, wskutek której dłużnik stał się niewypłacalny,
- dokonanie przez dłużnika czynności „z pokrzywdzeniem wierzycieli”, a zarazem takiej, z której „osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową”,
- dokonanie przez dłużnika czynności „ze świadomością pokrzywdzenia”,
- działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Ciężar udowodnienia powyższych przesłanek spoczywa przy tym na wierzycielu, jednakże niekiedy ustawodawca przewidział złagodzenie ciężaru dowodu poprzez wprowadzenie wzruszalnych domniemań działających na korzyść powoda (art. 527 § 3 i 4 k.c.). Złagodzenie przesłanek uzasadniających wniesienie skargi paulińskiej ma miejsce również w sytuacji określonej w art. 528 k.c. tj. w przypadku, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść bezpłatnie.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotne jest dokonanie szerszej analizy pojęć: istnienia wierzytelności, pokrzywdzenia wierzycieli oraz działania ze świadomością pokrzywdzenia. Przedmiot ochrony skargą paulińską stanowi istniejąca i zaskarżalna w chwili dokonania zaskarżonej czynności i wytoczenia powództwa wierzytelność pieniężna, której wysokość nie musi być ostatecznie sprecyzowana (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2010 r., III CSK 273/09, Lex nr 602265). Niewypłacalność oznacza z kolei taki obiektywny (rzeczywiście istniejący) stan majątku dłużnika, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (tak M. Pyziak-Szafnicka, Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, Warszawa 1995, s. 93). Działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oznacza natomiast, że dokonana przez niego czynność może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania zaskarżonej czynności, jednak nie musi być wynikiem wyłącznie stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania czynności (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 281/07, Lex nr 627266). Ciężar dowodu świadomości dłużnika spoczywa na wierzycielu.

Podkreślić należy, że jeżeli dłużnik na podstawie porozumienia z wierzycielem podejmuje czynności, które faworyzują jednego bądź kilku z nich w spłacie zobowiązań, kosztem innych, to spełnienie świadczenia i zaspokojenie tylko jednego z nich bądź kilku z nich odpowiada przesłankom z art. 527 kc. Na podkreślenie zasługuje, że wierzytelności pozwanych wobec dłużnika powstały w 2010 i 2014r. i w momencie ich powstania nie zostały zabezpieczone poprzez ustanowienie hipotek na rzecz wierzycieli. Nastąpiło to dopiero w momencie, gdy istniała już wierzytelność powoda wobec dłużnika wynikająca z faktury Vat nr (...) z 31 marca 2014r. w wysokości 135.090,90 zł i brak było realnej szansy na powodzenie się przedsięwzięcia w postaci wybudowania biogazowni. Działanie dłużnika w postaci złożenia oświadczenia o ustanowieniu hipoteki na rzecz wierzycieli – będących jednocześnie jego współnikami spowodowało, że zaspokojenie się powoda z majątku dłużnika, w sytuacji korzystania przez współników z zasady pierwszeństwa (art. 1025 par. 1 kpc) okazało się niemożliwe i doprowadziło do jego pokrzywdzenia. Podkreślić, w tym miejscu należy, że ustawodawca w art. 527 § 3 k.c. ustanawia wzruszalne domniemanie działania ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, korzyść majątkową uzyskała osoba pozostająca w bliskim z nim stosunku. Pojęcie „bliskości stosunków” ujmowane jest w orzecznictwie i doktrynie szeroko i należy je odnosić do takich relacji faktycznych między dłużnikiem a osobą trzecią, które potencjalnie umożliwiają osobie trzeciej uzyskanie wiedzy o sytuacji majątkowej dłużnika i okolicznościach jego działania. Wykazanie przez powoda istnienia bliskości stosunków pomiędzy dłużnikiem a osobą trzecią przerzuca na

tę osobę obowiązek wykazania, że nie wiedziała, iż dłużnik dokonując czynności prawnej, działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W niniejszej sprawie nie sposób przyjąć, by współnicy dłużnika nie znali jego sytuacji finansowej, w świetle faktu, iż była to spółka celowa, nie posiadająca żadnych dochodów (pożyczki udzielane przez współników były przeznaczane na pokrycie bieżącego funkcjonowania spółki), w sytuacji gdy niemożliwy do osiągnięcia okazał się jej cel z uwagi na brak środków finansowych na jego realizację. Mając zatem powyższe na względzie, Sąd uznał, że pozwani mieli świadomość pokrzywdzenia powoda, albowiem w sytuacji ustanowienia hipoteki na jedynym składniku majątkowym, przedstawiającym realną wartość, korzyść pozwanych polegała za zabezpieczeniu spłaty swoich zobowiązań w pierwszej kolejności i jednocześnie uniemożliwieniu zaspokojenia swoich zobowiązań chociażby w części przez powoda.

W ocenie Sądu, strona powodowa wykazała, że przysługiwała jej względem (...) Sp. z o.o. wierzytelność. Poza sporem pozostawała okoliczność, że w dniu 18 czerwca 2015 roku pomiędzy spółką (...) Sp. z o.o. a powodem doszło do zawarcia ugody sądowej, w sprawie o sygn. akt (...) prowadzonej przez Sąd Okręgowy w P.. Na mocy tej ugody (...) Sp. z o.o. zobowiązał się do całkowitego zaspokojenia roszczeń, jakie przysługiwały powodowi przez zapłatę kwoty należności głównej w wysokości 81.054,54 zł – płatnej w czterech ratach, kwoty 5.067,58 tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych od kwoty należności głównej za okres od dnia 17 października 2014 roku do dnia 18 czerwca 2015 roku, a także kwoty 10.977,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Ugoda zawarta przed Sądem Okręgowym w P. uprawomocniła się, w związku z czym wyżej wymieniona spółka powinna była dokonać spłaty kwot 81.054,54 zł, 5.067,58 zł, 10.977,50 zł. Nadto, prawomocna ugoda sądowa została zaopatrzona w klauzulę wykonalności w zakresie punktów 1 – 3 w dniu 20 października 2015 roku. Za bezsporne Sąd uznał, że na należącej do (...) Sp. z o.o. nieruchomości została ustanowiona hipoteka do kwoty 300.000 zł na rzecz pozwanych, a to w wyniku oświadczenia o ustanowieniu hipoteki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J., sporządzonego w formie aktu notarialnego z dnia 22 kwietnia 2015 roku, rep. (...), złożonego przed notariuszem P. S. w J.. Powyższe, z uwagi na pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczeń pozwanych, uniemożliwiło powodowi skuteczną egzekucję wynikających z ugody sądowej z dnia 18 czerwca 2015 roku roszczeń, co jednoznacznie potwierdza postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym z dnia 28 lipca 2017 roku o umorzeniu egzekucji, wydane w sprawie o sygn. akt (...).

W dacie zawarcia porozumienia, na mocy którego pozwani i dłużnik zgodnie postanowili zabezpieczyć wymagalne wierzytelności pozwanych względem (...) Sp. z o.o. poprzez ustanowienie hipoteki umownej, pozwani mieli świadomość istnienia wymagalnej wierzytelności z tytułu świadczenia usług doradczych ww. spółce przez powoda. Na podkreślenie bowiem zasługuje, że wszystkie podmioty, które skorzystały na ustanowieniu przez dłużnika hipoteki umownej w dniu 22 kwietnia 2015r. były jej współnikami, a więc osobami zorientowanymi w kondycji finansowej spółki i realnymi możliwościami zaspokojenia roszczeń powoda. Okoliczność zawarcia porozumienia z dnia 22 kwietnia 2015 roku nie była przy tym przez żadną ze stron kwestionowana.

Nie budzi również wątpliwości Sądu Okręgowego okoliczność, że czynność polegająca na złożeniu oświadczenia o ustanowieniu hipoteki przymusowej na rzecz pozwanych na nieruchomości należącej do (...) Sp. z o.o. dokonana została z pokrzywdzeniem wierzycieli. Zważyć bowiem trzeba, że nieruchomość ta, stanowiła jedyny majątek ówczesnego dłużnika strony powodowej ((...) Sp. z o.o.), który potencjalnie mógł zostać zajęty w postępowaniu egzekucyjnym przez wierzyciela. Spółka (...) Sp. z o.o. była bowiem – jak podkreślał w swych zeznaniach chociażby świadek Z. O., tj. były Prezes Zarządu spółki – podmiotem stworzonym w intencji realizacji konkretnego celu, czyli tzw. spółką celową, a więc charakteryzował ją zasadniczy brak aktywów, poza środkami trwałymi właśnie takimi jak nieruchomości.

Nie można przy tym zgodzić się z argumentacją pozwanych, którzy podnosili, iż zawarta między spółką (...) sp. z o.o. a powodem ugoda sądowa była bezpodstawna. Zwrócić należy bowiem uwagę na fakt, iż ugoda ta uzyskała przymiot tytułu wykonawczego uprawniającego wierzyciela do egzekucji świadczenia stanowiącego przedmiot ugody. Jak słusznie argumentował pełnomocnik powoda, sama zasadność ugody z dnia 18 czerwca 2015 roku nie ma dla niniejszej sprawy żadnego znaczenia i postępowanie to nie służy jej podważeniu. Na marginesie wskazać należy także na słuszność argumentacji pełnomocnika strony powodowej, który wskazał, iż w realiach niniejszej sprawy prawdopodobnym jest, że samo zawarcie ugody sądowej przez (...) Sp. z o.o. umotywowane mogło być nie tyle chęcią

zakończenia sporu z powodem i wywiązania się z ciążącego na ww. spółce zobowiązania, co zamiarem „wyczyszczenia” spółki na potrzeby przedstawienia jej włoskiemu podmiotowi – wówczas potencjalnemu nabywcy – jako niebędącej stroną w żadnym toczącym się postępowaniu sądowym.

Wskazać należy, że w orzecznictwie od dawna ugruntowany jest pogląd, iż dla stwierdzenia niewypłacalności dłużnika nie jest konieczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i wykazanie jego bezskuteczności. Wierzyciel może wykazywać niewypłacalność dłużnika za pomocą wszelkich dowodów, a nie tylko poprzez przeprowadzenie nieskutecznej egzekucji (zob. wyrok SA w Warszawie z dnia 6 grudnia 1996 r., I ACr 853/96, Lex nr 29654, wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000 r., III CKN 554/98, Lex nr 52736). Nadmienić przy tym należy, że powód (...) Sp. z o.o. podjął odpowiednie czynności celem wyegzekwowania od spółki (...) Sp. z o.o. przysługującego mu roszczenia – i to nie tylko poprzez zastosowanie innych odpowiednich dla tego celu środków, lecz właśnie wszczynając egzekucję z majątku ww. spółki.

Podsumowując, Sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w niniejszej sprawie doszedł do przekonania, że roszczenie zgłoszone przez powoda jest zasadne. Działanie pozwanych doprowadziło do pokrzywdzenia (...) Sp. z o.o., albowiem powód pozbawiony został możliwości zaspokojenia się z sumy uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości, na której została ustanowiona hipoteka do kwoty 300.000 zł na rzecz pozwanych. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, przyjęć należało, że spełnione zostały wszystkie przesłanki skuteczności skargi pauliańskiej.

Mając powyższe na względzie, Sąd w punkcie 1 wyroku uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) Sp. z o.o. czynność prawną w postaci oświadczenia (...) Sp. z o.o. z siedzibą w J., sporządzone w formie aktu notarialnego z dnia 22 kwietnia 2015 roku, (...), złożone przed notariuszem P. S. w J. o ustanowieniu hipoteki do kwoty 300.000 zł na prawie własności nieruchomości (niezabudowanej), położonej w miejscowości G., gmina J., powiat (...), województwo (...), stanowiącej działkę nr (...) o obszarze 1.08061 ha, dla której Sąd Rejonowy w J. prowadzi księgę wieczystą nr (...) solidarnie na rzecz B. W., J. W., W. P. oraz spółki (...). KG z siedzibą w C., a to w celu ochrony wiarygodności powoda w łącznej kwocie 97.099,62 zł, wynikającej z ugody zawartej przed Sądem Okręgowym w P. IX Wydział Gospodarczy w dniu 18 czerwca 2015 roku w sprawie o sygn. akt (...).

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł zaś w punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, obciążając w całości kosztami postępowania pozwanych jako stronę przegrywającą proces. Na koszty poniesione przez powoda złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 4.855 zł, wynagrodzenie tłumacza przysięgłego języka niemieckiego w kwocie 481,12 zł, wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 5.400 zł wynikające z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015 poz. 1804 ze zm.), a nadto opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

/-/ Sędzia Małgorzata Małecka

ZARZĄDZENIE

1. proszę odnotować uzasadnienie w kontrolce,
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron,
3. akta sprawy przedłożyć za 30 dni lub z apelacją.

Poznań, dnia 19 sierpnia 2019 roku.

/-/ Sędzia Małgorzata Małecka